

1490, *AlcM*), substantivat *les costaleres* 'cada una de les dues bigues de mig aire de la teulada d'una borda' a-ribag. (Fontjanina, 1957).

Costana, gascò bigordà, 'cada una de les dues parts longitudinals d'un edifici per oposició a les dels costats més estrets, que formen els *pignons*' (Schmitt, *La Vie Pastorale dans les Pys C.*, 8), també Vall d'Aran, però ací és especialment el nom de dues bigues que en formen la part essencial; potser d'un sentit com aquest deriva el nom d'un element del segó: «dóna-li a menjar la *costana* del segó e no altra cosa», 1466, en les Receptes val. de Mtre. Joan (*BABL VII*, 329; si no hi ha err. de lectura per *cost-*). De *costaner* 'pertanyent a un costat', -era 'ala lateral d'un exèrcit': «en la davantera, que fossen nostres fiyls, e don Manuel e don P. Gosman fossen en la *costanera*, e Nós, ab aquels cent cavals armats tenríem la rereguarda», «arregam nostra batayla de denantera e de *costanera* d'aquels que desús havem dits», Jaume I (Ag. 432.1, 434.6): també es troba en cast. ant. en el *L. de Alex.* (931, 2025), en la trad. alfonsina de Lucà i en algun text del S. XIV, port. dial. *costanêra* 'el crostó amb què s'encota un pa' (Serra da Estrela, *VKR IV*, 127) i en el cast. de Cuba 'la costa o faixa costera d'un estany o aiguamoll' (Pichardo; Ortiz, *Catauro*, p. 33).

Coster 'cada una de les dues parts en què es divideix una peça serradissa', *CostManc.* I, 121, i moltes altres accs. no gaire allunyades d'aquesta, *AlcM II*, §§ 2-13; *costera*, sembla amb l'acc. 'impuresa que s'adhereix a les boles de la pega fabricada de fresc' (S. XIII): «los muntaners deven fer la pegunta bona e ben cuyta --- e no y deu aver nuyla sutzura; mas tota via la deven vendre e liurar que sia sola pegunta, sens *costeres* de terra ni de cendra ne d'altra mescla, ne coraç», *CostTort.* (Ol., p. 72; «les matadures o *costeres*: intertrigo; cavall que té matadures, o *escosterats*», OPou (*TbPu.*, 35.1, 34.1f.); *costerada* 'patacada al costat' mall. («pegant alguna *costerada* a MnAlcover perquè --- el *Diccionari* no arriba a sortir», *BDLC VI*, 1910, 110); *costerot* 'peça de fusta d'una nau': «dos timons de galeres, dos *costerots* d'alber e un aljau de timó e un rem sotil», Inv. Drassanes, a. 1489, Moliné, *Consolat*, p. 389. +*Costar* m. «com en lo flum d'Ebre sien algunes parets e altres he-
difficiis de argamassa, e de pedra e *costars* e tronchs, e per aquelles aja vengut --- perill als lenys ---» (<*BABL*, vol. XI?>, p. 423).

Acostar-se 'aproximar-se, atansar-se' [1250]: «--- si eren *ecostà-s'i* per tal manera que-ls ozí --- e -ls ozí 50 parlar ---», doc. de Gósol de 1250 (Pere Pujol, *Documents Vg. Urgell*, 15.83);² *acostar-se*, Desclot, *Els Nostres Cl. v.*, 97.25; Reixac, *Questa* (27.35): «anatsvos-en; d'equí avant no-us *acostets* a mi», Ant. Canals (*Arra de Anima*, *NCl.*, 167); «a manera de rabiós mordía a tot hom qui s'i *acostava*», *Comtessa Fidel* (*NCl.* XLVIII, 108); «*acostar-se* al port: petere portum», OPou (*TbPu.*, 74); ha rebut tots los sagraments: ja se *acosta* a la mort: mors immet, non longe abest», «*acostar-se* al foc: accedere ad ignem;

assentar-se prop del foc ---», OPou (*TbPu.*, 74, 241, 222); *costar* mal tallat per s'*acostaren* en les males eds. que cita *AlcM* de dos textos del S. XIV.

Mot de tot el domini (fins eiv. «*acustà*: acercar»; solament en parlar vulgar i descuidat de vegades es redueix a *costà*: *costà'ls tions* 'atiar el foc', Farrera de Pallars, 1933); *acostats* pot arribar a designar els amics i propincus d'algu, 'la seva gent', p. ex. parlant dels propincus d'uns nobles, que prenen part en la Conquesta de Mallorca, en doc. vigatà de 1233 «*ipsas chavalleries quas tu emisti --- de hominibus Vici, qui fuerunt capcioni Mayoricharum, qui acostats meus ---*» (CCandi, *MiHiCat.* II, 422).

Formació pròpia i desenrotllada sobretot pel català i la llengua d'oc, on, però, a penes es troba antigament més que expressant l'aproximació a una persona i sovint amb sentit moral (cf. l'occitanisme fr. *accoster*), Rayn. II, 501, que és com l'usa també el nostre Cerverí («al valén comte de Rodés / mi volgra lai *acostar*», *Sitot s'es*); d'altra banda no era del tot estranya al fr. ant., si bé més aviat amb aplicacions especials;³ més encara en cast. ant., on *acostar* és verament 'acercar' en Berceo (*Mil.*, 8d), *acostarse* 'acercarse' en *FnGnz.*, 264b; més tard l'elimina la concurrència de l'acc. 'gitar-se, ficar-se al llit' (que també apareix des dels orígenes, *FnGnz.*, 402c, etc., i pertany a A), i si, des de llavors, no hi desapareix del tot algun significat d'aquest tipus, és ja només amb algun matis que l'allunya del significat català: -*rse* «arrimar-se a un lado» en les *Leyes de Moros* dels Ss. XIV-XV (*Mem. Hist. Esp.* v, 427ss.).⁴ *Acostument*, *acost*.

D) Ribera o vora de la mar. *Costaner* [1839, Lab.; JRuyra], més vivaç en castellà: la *Costanera* és un passeig de Buenos Aires i altres ciutats. *Costejar* [Desclot, Muntaner]. *Coster*, exclòs dels diccs. del S. XIX i àdhuc el *DFa.*, però crec que sense raó; usat per bons escr. Renaix. de Mallorca i del cat. central, i no sols no és més arrelat en castellà, sinó que en aquest *costeño* i *costanero*, són certament més genuïns que *costero* (solament documentat allí a mitjan S. XIX, exclòs encara *DACEsp.*, 1843 i més tard).⁵

Costera 'costa de mar' [segle XIII]: si lo senyor de la nau vol surgir en *costera* o en port ---», «nau o leny qui primerament serà ormejat en port o en playa, o en *costera* o en sparagol ---», *Consolat de Mar* (§§ 64, 155, ed. Pardussus, p. 111, 174); a. 1308 (Finke, *Acta Ar.* III, 198); altre doc. de Barcelona, 1360 (PLongàs, *Hom. MzPi.* III, 559); la *costera* de Catalunya, Eiximenis, *Regim.* II, § 23: formació comuna amb el fr. ant. *costiere* [S. XII] i oc. ant. *costiera* (PDPF); és rar i antiquat un it. *costiera*, i els italians han pensat si era francesisme, però el fet que l'autor que l'usa primer, el toscà Matteo Villani, † 1363, ho fa parlant de la *costiera di Catalogna*, és un indicatiu de manlleu del català, que s'ajunta al predomini de la marina catalana sobre la francesa en el Mediterrani en aquest moment històric; avui encara s'anomena popularment La *Costera* una part de la costa Nord de Mallorca (almenys la compresa entre Sóller i Tuent, en particular des de Bàltx, 1952).